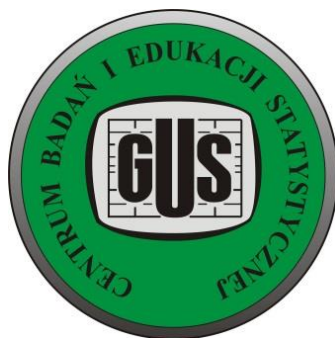


Raport końcowy

Badanie przedsiębiorstw nieinnowacyjnych

Praca powstała w ramach projektu „Wsparcie systemu monitorowania polityki spójności w perspektywie finansowej 2014-2020 oraz programowania i monitorowania polityki spójności po 2020” współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.



Szczecin 2017

Nazwa jednostki opracowującej raport:

Centrum Badań i Edukacji Statystycznej GUS

Kierownik projektu:

Magdalena Wegner

Opracował zespół badawczy:

Michał Bis, Lidia Chudzik, Katarzyna Dmitrowicz-Życka, Ewa Kacperczyk,
Jerzy Karolak, Aneta Malesza, Magdalena Orczykowska, Urszula Orzechowska,
Maria Pauter, Paweł Stawski, Dariusz Szewczyk, Anna Wziętek-Kubiak

Spis treści

Wstęp	4
1. Cel i zakres pracy badawczej	5
2. Metodyka badania	6
3. Opis przebiegu badania	7
3.1 Kartoteka badania	7
3.2 Monitowanie jednostek	8
3.3 Rejestracja badania	8
4. Raport jakości - ocena spełnienia kryteriów jakości danych	9
4.1 Raport kompletności	9
4.2 Kontrola logiczno-rachunkowa	13
5. Analiza wyników	13
5.1 Podstawowe funkcje biznesowe przedsiębiorstwa	14
5.2 Funkcje wspierające (pomocnicze) przedsiębiorstwa	19
5.3 Planowane zmiany w działalności przedsiębiorstw nieinnowacyjnych w latach 2017-2020	21
5.4 Strategia przedsiębiorstwa	29
5.5 Zastosowanie standardów ISO w przedsiębiorstwie	30
6. Podsumowanie i wnioski	32
Słownik	34
Załączniki	34

Wstęp

Niniejszy raport końcowy opracowany został w ramach pracy badawczej „**Badanie przedsiębiorstw nieinnowacyjnych**” realizowanej w celu monitorowania realizacji celów polityki spójności w zakresie inteligentnego rozwoju. Badanie wpisuje się w cele tematyczne polityki spójności w perspektywie finansowej 2014-2020: „Badania naukowe, rozwój technologiczny i innowacje” oraz „Podnoszenie konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury”.

Realizacja pracy badawczej jest uzupełnieniem ogólnopolskiego badania innowacji, tj. PNT-02 - *Sprawozdanie o innowacjach w przemyśle za lata 2014-2016* oraz PNT-02/u - *Sprawozdanie o innowacjach w sektorze usług za lata 2014-2016*, które wykorzystano do identyfikacji przedsiębiorstw nieinnowacyjnych. Przeprowadzone badanie pozwoliło na określenie cech tej grupy podmiotów, związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą w zakresie podstawowych i pomocniczych funkcji biznesowych, planowanymi zmianami i znaczeniem wsparcia publicznego dla tych zmian, strategią działania oraz zastosowaniem standardów ISO w przedsiębiorstwie.

Raport końcowy z badania przedsiębiorstw nieinnowacyjnych składa się z 6 części. Przedstawiono w nich wykonane prace oraz ich wyniki. W pierwszej części przedstawiono cel i zakres badania, natomiast w części drugiej opisano jego metodykę oraz zdefiniowano podstawowe pojęcia, które zastosowano. W części trzeciej opisano sposób doboru jednostek do badania oraz jego przebieg, a w czwartej - kryteria jakości danych. W piątej części zaprezentowano wyniki badania. Opracowanie zamyka część zawierająca wnioski płynące z badania. Do raportu dołączono 4 załączniki:

- formularz (ankieta uzupełniająca),
- opis przetwarzania danych (System Informatyczny Badania),
- założenia do kontroli logiczno-rachunkowej,
- tablice wynikowe w formacie .xls na poziomie województw oraz regionów i makroregionów, jak również wg sekcji i działów PKD.

1. Cel i zakres pracy badawczej

Celem pracy badawczej była, po pierwsze identyfikacja przedsiębiorstw nieinnowacyjnych. Najpierw, ze *Sprawozdania o innowacjach w przemyśle za lata 2014-2016* (formularz PNT-02) oraz *Sprawozdania o innowacjach w sektorze usług za lata 2014-2016* (PNT-02/u), wyodrębniono przedsiębiorstwa, które określono mianem nieinnowacyjnych. Nie były one bowiem aktywne innowacyjnie oraz nie wprowadziły innowacji organizacyjnych ani marketingowych. Następnie przedsiębiorstwa te, w przygotowanym dla badania kwestionariuszu uzupełniającym, miały potwierdzić, że są nieinnowacyjne w wyżej przytoczonym rozumieniu. Drugim celem pracy było wyliczenie wskaźników związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej przez tą grupę podmiotów, a więc także odzwierciedlających ich cechy.

Poniżej przedstawiono zakres czasowy, podmiotowy, przedmiotowy i terytorialny pracy badawczej:

a. czasowy:

Badanie działalności przedsiębiorstw za lata 2014-2016 oraz planowane zmiany w przedsiębiorstwach na lata 2017-2020.

b. podmiotowy:

Podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób, które złożyły sprawozdania PNT-02 lub PNT-02/u oraz które zadeklarowały, iż w badanym okresie nie wprowadziły innowacji (produktowych, procesowych), nie realizowały żadnego projektu innowacyjnego w zakresie tych form innowacji, który został przerwany, zaniechany lub niezakończony (tj. nie będące aktywne innowacyjnie) oraz nie wprowadziły innowacji organizacyjnych, ani marketingowych. W niniejszym raporcie podmioty te są określane jako *przedsiębiorstwa nieinnowacyjne*.

Zakres szczegółowy jest zgodny z następującymi badaniami Głównego Urzędu Statystycznego:

- PNT-02: podmioty o rodzaju prowadzonej działalności zaklasyfikowanej według PKD 2007 do następujących sekcji: B – *Górnictwo i wydobywanie*, C – *Przetwórstwo przemysłowe*, D – *Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych* lub E – *Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją*,
- PNT-02/u: podmioty o rodzaju prowadzonej działalności zaklasyfikowanej według PKD 2007 do następujących sekcji i działów: z sekcji G, do działu 46 – *Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi*, sekcji H – *Transport i gospodarka magazynowa*, J – *Informacja i komunikacja*, K – *Działalność finansowa i ubezpieczeniowa*, z sekcji M, do działu 71 – *Działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne*, działu 72 – *Badania naukowe i prace rozwojowe*, działu 73 – *Reklama, badanie rynku i opinii publicznej*.

c. przedmiotowy:

- podstawowe i wspierające (pomocnicze) funkcje biznesowe przedsiębiorstwa,
- planowane zmiany i znaczenie różnych form wsparcia publicznego dla tych działań,
- strategia przedsiębiorstwa oraz znaczenie poszczególnych działań dla jej osiągnięcia,
- zastosowane standardy ISO w przedsiębiorstwie.

d. terytorialny:

Poziom ogólnopolski i wojewódzki oraz poziom jednostek NUTS 2 według klasyfikacji NUTS 2016.

2. Metodyka badania

Zakres problematyki objętej badaniem znajdujący się w części A (Aktywność innowacyjna) kwestionariusza badania (zob. załącznik nr 1 do niniejszego raportu), przygotowany został w oparciu o istniejące badania o innowacjach w przemyśle za lata 2014-2016 (PNT-02) oraz o innowacjach w sektorze usług za lata 2014-2016 (PNT-02/u). Niniejsze badanie oparto zatem na tej samej podstawie metodycznej, a mianowicie *Podręczniku Oslo* (publikacja OECD/ Eurostat 2005, polskie wydanie *Podręcznik Oslo – zasady gromadzenia i interpretacji danych dotyczących innowacji*, wydanie trzecie, Warszawa 2008).

Definicje pojęć wykorzystanych w badaniu:

Działalność innowacyjna polega na angażowaniu się przedsiębiorstw w różnego rodzaju działania naukowe, techniczne, organizacyjne, finansowe i komercyjne, które prowadzą lub mają w zamierzeniu prowadzić do wdrażania innowacji. Niektóre z tych działań mają charakter innowacyjny, natomiast inne nie są nowością, lecz są konieczne do wdrażania innowacji. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczą i rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji¹.

Przedsiębiorstwa aktywne innowacyjnie to takie, które w badanym okresie wprowadziło przynajmniej jedną innowację produktową lub procesową lub realizowało w tym okresie przynajmniej jeden projekt innowacyjny, który został przerwany lub zaniechany w trakcie badanego okresu (niezakończony sukcesem) lub nie został do końca tego okresu ukończony (tzn. jest kontynuowany)¹.

Przedsiębiorstwo innowacyjne w zakresie innowacji produktowych i procesowych jest to przedsiębiorstwo, które w badanym okresie wprowadziło na rynek przynajmniej jedną innowację produktową lub procesową (nowy lub istotnie ulepszony produkt bądź nowy lub istotnie ulepszony proces)¹.

Innowacja produktowa jest to wprowadzenie na rynek wyrobu lub usługi, które są nowe lub istotnie ulepszone w zakresie swoich cech lub zastosowań. Innowacje produktowe w zakresie usług polegają na wprowadzeniu znaczących udoskonaleń w sposobie świadczenia usług, na dodaniu nowych funkcji lub cech do istniejących usług lub na wprowadzeniu całkowicie nowych usług¹.

Innowacja procesowa jest to wdrożenie nowych lub istotnie ulepszonych metod produkcji, dystrybucji i wspierania działalności w zakresie wyrobów i usług. Do innowacji procesowych zalicza się nowe lub znacząco ulepszone metody tworzenia i świadczenia usług. Innowacje procesowe obejmują także nowe lub istotnie ulepszone techniki, urządzenia i oprogramowanie w działalności pomocniczej, takiej jak zaopatrzenie, księgowość, obsługa informatyczna i prace konserwacyjne¹.

Innowacja marketingowa to wdrożenie nowej koncepcji lub strategii marketingowej różniącej się znacząco od metod marketingowych dotychczas stosowanych w danym przedsiębiorstwie. Innowacje marketingowe obejmują znaczące zmiany w projekcie/konstrukcji produktów (*product design*), opakowaniu, dystrybucji produktów, promocji produktów i kształtowaniu cen. Nie zalicza się do nich zmian sezonowych, regularnych i innych rutynowych zmian w zakresie metod marketingowych. Celem innowacji marketingowych jest lepsze zaspokojenie

¹ Podręcznik Oslo, Zasady gromadzenia i interpretacji danych dotyczących innowacji, wydanie trzecie.

potrzeb klientów, otwarcie nowych rynków zbytu lub nowe pozycjonowanie produktu przedsiębiorstwa na rynku w celu zwiększenia sprzedaży ¹.

Innowacja organizacyjna to wdrożenie nowej metody organizacyjnej w przyjętych przez przedsiębiorstwo zasadach działania (w tym w zakresie zarządzania wiedzą – *knowledge management*), w organizacji miejsca pracy lub stosunkach z otoczeniem, która nie była dotychczas stosowana w danym przedsiębiorstwie. Innowacje organizacyjne muszą być wynikiem strategicznych decyzji podjętych przez kierownictwo. Nie zalicza się do nich fuzji i przejęć, nawet jeżeli dokonano ich po raz pierwszy ¹.

Podstawowe funkcje biznesowe wskazują na podstawowy cel działania przedsiębiorstwa (tj. produkcja wyrobów i/lub świadczenie usług).

Funkcje wspierające obejmują rodzaje aktywności podejmowanych w celu realizacji wskazanych „podstawowych funkcji biznesowych”.

3. Opis przebiegu badania

3.1 Kartoteka badania

Kartoteka do *Ankiety uzupełniającej do badania innowacji* została utworzona w oparciu o sprawozdania statystyki publicznej, dotyczące działalności innowacyjnej przedsiębiorstw przemysłowych (PNT-02) i z sektora usług (PNT-02/u).

Część pełna badania PNT-02 obejmowała jednostki o liczbie ponad 49 pracujących, natomiast część reprezentacyjna jednostki liczące od 10 do 49 pracujących i zawierała około 25% jednostek wylosowanych z operatu. Operat przygotowany został na podstawie Bazy Jednostek Statystycznych (BJS), z której wybrane zostały jednostki spełniające przyjęte kryteria dotyczące klasyfikacji PKD, osobowości prawnej (OP), formie finansowania (FF), formie prawnej (FP) oraz aktywności prawno-ekonomicznej (APE).

Badanie PNT-02/u obejmowało część reprezentacyjną tj. około 25% jednostek wylosowanych z operatu. Operat przygotowany został na podstawie bazy BJS, z której wybrano jednostki liczące powyżej 9 pracujących, spełniające przyjęte kryteria dotyczące klasyfikacji PKD, osobowości prawnej (OP), formie finansowania (FF), formie prawnej (FP) oraz aktywności prawno-ekonomicznej (APE).

Do niniejszego badania przedsiębiorstw nieinnowacyjnych dobrane zostały podmioty, które w powyższych sprawozdaniach edycji za lata 2014-2016 zadeklarowały, iż nie były aktywne innowacyjnie oraz nie wprowadziły innowacji organizacyjnych, ani marketingowych, zgodnie z zakresem podmiotowym badania.

Na podstawie wyników badania PNT-02 oraz PNT-02/u (edycja za lata 2014-2016), liczba podmiotów wytypowanych do badania wyniosła 11786.

Powiadomienia oraz ankiety z prośbą o przystąpienie jednostki do badania wysyłane były w formie:

- elektronicznej (do przedsiębiorstw udostępniających adres e-mail) – 11433;
- listów wysyłanych za pośrednictwem Poczty Polskiej (do pozostałych podmiotów) – 353.

¹ Podręcznik Oslo, Zasady gromadzenia i interpretacji danych dotyczących innowacji, wydanie trzecie.

3.2 Monitowanie jednostek

Podobnie jak powiadomienia, monity z ponowną prośbą o przystąpienie do badania dostarczano głównie w formie listów wysyłanych elektronicznie (do przedsiębiorstw udostępniających adres e-mail) oraz za pośrednictwem Poczty Polskiej (do pozostałych podmiotów). Dodatkowo, jednostki monitowane były przez statystyków telefonicznie. Liczba przekazanych monitów:

- listownie – 50;
- e-mailowo – 3536;
- telefonicznie – 5893.

Przekazane przypomnienia znacząco zwiększyły liczbę pozyskanych ankiet. W trakcie monitorowania, na życzenie jednostek sprawozdawczych ponownie wysyłane były ankiety.

Zauważono wysoką niechęć jednostek sprawozdawczych do udziału w badaniu, mimo próśb o wypełnienie ankiety, przekazywanych różnymi kanałami komunikacyjnymi (listownie, pocztą elektroniczną, telefonicznie). Szczególnie duży nacisk położony został na próby kontaktu telefonicznego z jednostkami, z uwagi na możliwość kierowania rozmową przez doświadczony zespół statystyków. Mimo, że poprawiło to znacząco kompletność, to jednak wiele jednostek kategorycznie odmówiło wypełnienia ankiety, albo zobowiązało się do jej sporządzenia, jednakże do momentu zamknięcia zbioru wypełnionych kwestionariuszy nie dostarczyło. Odsetek wypełnionych ankiet przez przedsiębiorstwa, w odniesieniu do kartoteki, zwiększył się w trakcie trwania badania i monitorowania jednostek, z 18% na początkowym etapie do 53,9% na koniec badania.

3.3 Rejestracja badania

Zbieranie danych odbywało się za pomocą aktywnego formularza *off-line* (załącznik nr 1 do raportu). Następnie otrzymane ankiety były ewidencjonowane oraz wprowadzane do Systemu Informatycznego Badania (SIB) (załącznik nr 2 do raportu). Ankiety, które zostały przez jednostki sprawozdawcze wypełnione i przesłane w formie elektronicznej, były importowane do SIB poprzez wczytanie plików xml. Ankiety, które zostały wysłane i wpłynęły w formie papierowej, wymagały manualnej rejestracji danych przez statystyków w aplikacji kodującej dane do formy xml. Ostatecznie automatycznie, za pomocą pliku xml, zaimportowano do programu 6356 ankiet, co stanowiło 100% liczby zebranych ankiet ogółem.

Kontrola logiczno-rachunkowa danych prowadzona była na etapie uzupełniania formularza *off-line* oraz w Systemie Informatycznym Badania, w oparciu o założenia do kontroli (załącznik nr 3 do raportu).

4. Raport jakości – ocena spełnienia kryteriów jakości danych

Po przeprowadzeniu pracy badawczej oceniono jakość danych. W niniejszym raporcie końcowym przedstawiono analizę jakości danych w odniesieniu do ich:

- przydatności,
- dostępności i przejrzystości,
- terminowości i punktualności,
- porównywalności.

Celem analizy **przydatności danych** jest ocena stopnia spełnianie – przez pracę badawczą obecnych i potencjalnych wymagań użytkowników. Bezpośrednim odbiorcą przygotowanych danych będą wszyscy użytkownicy zainteresowani działalnością innowacyjną przedsiębiorstw przemysłowych i usługowych, w szczególności: Ministerstwo Rozwoju, inne jednostki administracji publicznej, środowisko naukowe, media, obywatele. Dane zawarte w tablicach wynikowych mogą posłużyć dalszej analizie przedsiębiorstw nieinnowacyjnych, w zakresie ich funkcji, planów, strategii i standardów zarządzania.

Ocena **dostępności i przejrzystości** dotyczy łatwości dostępu do danych w ramach pracy badawczej. Dane zostały udostępnione w kilku formach:

- raport końcowy z analizą otrzymanych danych wynikowych w formie opisowej i graficznej,
- tablice wynikowe w formacie .xls.

W zakresie wyników pracy badawczej, zleceniodawca będzie miał dostęp do danych wynikowych w postaci tablic oraz opisu wskaźników, zgodnie z zapisem w SOPZ- *Szczegółowym Opisie Przedmiotu Zamówienia* pracy badawczej. Dane zostały przedstawione w formie tablic, map i wykresów oraz w formie opisowej wybranych wskaźników. Raport końcowy udostępniony zostanie na stronie internetowej Głównego Urzędu Statystycznego w obszarze „Statystyka dla polityki spójności”.

Badanie przedsiębiorstw nieinnowacyjnych, przeprowadzone na podstawie ankiety uzupełniającej (załącznik nr 1 do niniejszego raportu), zrealizowane było w 2017 roku. W przypadku oceny **terminowości** realizacji projektu badawczego czas pomiędzy końcem okresu badanego, a datą udostępnienia wyników wynosi 2 miesiące. Oceniając punktualność wykonania pracy badawczej, stwierdzono, że wszystkie prace przewidziane w harmonogramie zostały wykonane w założonym terminie.

Nie ma możliwości **porównania wyników** w czasie i między obszarami geograficznymi, ponieważ badanie przeprowadzono jednorazowo.

4.1 Raport kompletności

Kompletność badania była kontrolowana na bieżąco.

Kartoteka badania obejmowała 11786 jednostek, z których 6356 złożyło sprawozdanie. Wskaźnik kompletności badania wyniósł 53,9%. Główną przyczyną niezrealizowania badania przez niemal połowę respondentów była odmowa udziału w badaniu.

Należy zwrócić uwagę na różnicowanie kompletności w poszczególnych regionach, które przedstawia tablica 1.

Tablica 1. Kompletność badania przedsiębiorstw nieinnowacyjnych wg regionów

Wyszczególnienie	Liczba jednostek w karcotece	Sprawozdania złożone		Sprawozdania niezrealizowane					
		liczba	kompletność [%]	odmowy		brak kontaktu		pozostałe	
				liczba	%	liczba	%	liczba	%
POLSKA	11786	6356	53,9	4666	39,6	723	6,1	41	0,3
Dolnośląski	897	481	53,6	366	40,8	44	4,9	6	0,7
Kujawsko-pomorski	672	356	53,0	266	39,6	47	7,0	3	0,4
Lubelski	405	231	57,0	149	36,8	25	6,2	-	-
Lubuski	345	171	49,6	132	38,3	41	11,9	1	0,3
Łódzki	791	450	56,9	295	37,3	42	5,3	4	0,5
Małopolski	888	603	67,9	271	30,5	11	1,2	3	0,3
Warszawski stołeczny	1366	646	47,3	539	39,5	177	13,0	4	0,3
Mazowiecki regionalny	579	360	62,2	196	33,9	23	4,0	-	-
Opolski	282	173	61,3	88	31,2	20	7,1	1	0,4
Podkarpacki	506	275	54,3	178	35,2	52	10,3	1	0,2
Podlaski	253	145	57,3	80	31,6	27	10,7	1	0,4
Pomorski	742	358	48,2	330	44,5	54	7,3	-	-
Śląski	1439	857	59,6	524	36,4	53	3,7	5	0,3
Świętokrzyski	302	155	51,3	123	40,7	23	7,6	1	0,3
Warmińsko-mazurski	391	161	41,2	206	52,7	22	5,6	2	0,5
Wielkopolski	1443	644	44,6	731	50,7	61	4,2	7	0,5
Zachodniopomorski	485	290	59,8	192	39,6	1	0,2	2	0,4

Najniższą kompletność odnotowano w regionie warmińsko-mazurskim (41,2%), natomiast najwyższą - w małopolskim (67,9%). Wśród regionów o największej liczbie jednostek w karcotece (warszawski stołeczny, śląski i wielkopolski) jedynie region śląski miał kompletność powyżej średniej w kraju, natomiast region wielkopolski miał jedną z niższych kompletności (44,6%).

Znaczny odsetek przedsiębiorstw odmówił udziału w badaniu (39,6%). Wynikało to z faktu, iż ankieta była dobrowolna. Największy odsetek przedsiębiorstw odmawiających udziału w badaniu pochodził z regionu warmińsko-mazurskiego (52,7%) i wielkopolskiego (50,7%). Relatywnie najrzadziej odmawiały uczestnictwa w badaniu przedsiębiorstwa z regionów małopolskiego (30,5%), opolskiego (31,2%) i podlaskiego (31,6%).

Tablica 2. Kompletność badania przedsiębiorstw nieinnovacyjnych wg sekcji PKD

Wyszczególnienie	Liczba jednostek w kartotece	Sprawozdania złożone		Sprawozdania niezrealizowane					
		liczba	kompletność [%]	odmowy		brak kontaktu		pozostałe	
				liczba	%	liczba	%	liczba	%
OGÓŁEM	11786	6356	53,9	4666	39,6	723	6,1	41	0,3
B – Górnictwo i wydobywanie	215	128	59,5	76	35,3	10	4,7	1	0,5
C – Przetwórstwo przemysłowe	6829	3426	50,2	3070	45,0	308	4,5	25	0,4
D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	202	158	78,2	36	17,8	7	3,5	1	0,5
E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	902	598	66,3	293	32,5	11	1,2	-	-
G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1217	675	55,5	397	32,6	141	11,6	4	0,3
H – Transport i gospodarka magazynowa	1053	615	58,4	329	31,2	103	9,8	6	0,6
J – Informacja i komunikacja	573	302	52,7	199	34,7	69	12,0	3	0,5
K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	447	264	59,1	149	33,3	33	7,4	1	0,2
M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	348	190	54,6	117	33,6	41	11,8	-	-

Kompletność w poszczególnych sekcjach PKD była bardziej zróżnicowana niż w ujęciu regionalnym. Najwyższą kompletność (zob. tablica 2) odnotowano w sekcji *D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych* (78,2%), do której należało najmniej przedsiębiorstw w kartotece. Natomiast najniższą kompletnością cechowała się sekcja *C - Przetwórstwo przemysłowe* (50,2%), do której należało najwięcej podmiotów.

Raport kompletności zawierający szczegółowe zestawienie przyczyn niezrealizowania sprawozdań (ankiety uzupełniającej) przez przedsiębiorstwa w poszczególnych regionach oraz wyjaśnienie zastosowanych kodów przedstawiono w tablicach 3 i 4:

Tablica 3. Szczegółowy raport kompletności badania przedsiębiorstw nieinnowacyjnych wg regionów

Wyszczególnienie	Liczba jednostek w karcie	RA							
		01	12	14	15	22	23	24	25
POLSKA	11786	6356	1	18	19	4666	1	723	2
Dolnośląski	897	481	-	4	2	366	-	44	-
Kujawsko-Pomorski	672	356	-	2	1	266	-	47	-
Lubelski	405	231	-	-	-	149	-	25	-
Lubuski	345	171	-	1	-	132	-	41	-
Łódzki	791	450	-	1	3	295	-	42	-
Małopolski	888	603	-	2	-	271	-	11	1
Warszawski Stołeczny	1366	646	-	1	2	539	-	177	1
Mazowiecki Regionalny	579	360	-	-	-	196	-	23	-
Opolski	282	173	-	-	1	88	-	20	-
Podkarpacki	506	275	-	-	1	178	-	52	-
Podlaski	253	145	-	-	-	80	1	27	-
Pomorski	742	358	-	-	-	330	-	54	-
Śląski	1439	857	-	1	4	524	-	53	-
Świętokrzyski	302	155	-	-	1	123	-	23	-
Warmińsko-Mazurski	391	161	-	-	2	206	-	22	-
Wielkopolski	1443	644	1	4	2	731	-	61	-
Zachodniopomorski	485	290	-	2	-	192	-	1	-

Tablica 4. Symbole realizacji uczestnictwa jednostki w badaniu stosowane w badaniach statystycznych

Kod RA	Znaczenie kodu RA
realizacja obowiązku sprawozdawczego	
01	wypełnienie i zatwierdzenie sprawozdania pozytywnego
niezłożenie ¹ formularza sprawozdawczego z powodu:	
11	podmiot nie podjął działalności
12	podmiot w budowie, w organizowaniu się
13	na koniec okresu sprawozdawczego podmiot pozostawał w zawieszeniu
14	na koniec okresu sprawozdawczego podmiot był w likwidacji lub w stanie upadłości
15	w badanym okresie podmiot uległ likwidacji
22	odmowa złożenia sprawozdania
23	jednostka jest nieaktywna w terminie składania sprawozdania (w końcu okresu sprawozdawczego była aktywna)
24	brak kontaktu z jednostką - podmiot najczęściej nie ma konta w PS, wysłano powiadomienie w formie papierowej i mimo wysłania monitów brak reakcji jednostki (np.: otrzymano zwrot poczty)
25	Jednostka nie wypełnia sprawozdania w wyniku zdarzenia losowego (powódź, pożar, kradzież dokumentów)

4.2 Kontrola logiczno-rachunkowa

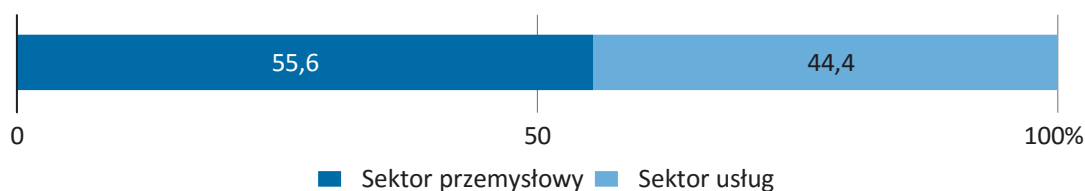
Podstawowym narzędziem zapewnienia odpowiedniej jakości danych była kontrola logiczno-rachunkowa. Prowadzona była w oparciu o założenia do kontroli za pomocą aktywnego formularza *off-line* oraz w Systemie Informatycznym Badania. Najczęściej błędy wynikały z braku odpowiedzi na niektóre pytania ankiety i - w porozumieniu z jednostkami sprawozdawczymi - były wyjaśniane przez statystyków. Bieżący instruktaż oraz wsparcie statystyków prowadzone były przez ekspertów oraz specjalistów, którzy brali udział w badaniu. Ostatecznie, korekcie poddano 24 formularze, co stanowiło 0,4% złożonych ankiet. Wszystkie błędy zostały wyjaśnione i skorygowane.

5. Analiza wyników

Zgodnie z zakresem podmiotowym, analizą danych objęto przedsiębiorstwa, które – wyodrębnione z badania PNT-02 i PNT-02/u jako nieinnowacyjne - na podstawie przeprowadzonej ankiety uzupełniającej potwierdziły, że są nieinnowacyjne. Prezentowane poniżej wyniki badania zostały uogólnione do populacji generalnej. Wybrane wskaźniki zaprezentowane zostały w podziale na regiony oraz na sekcje PKD. W tablicach wynikowych (załącznik nr 4) dodatkowo przedstawiono wskaźniki w podziale na makroregiony oraz działy PKD.

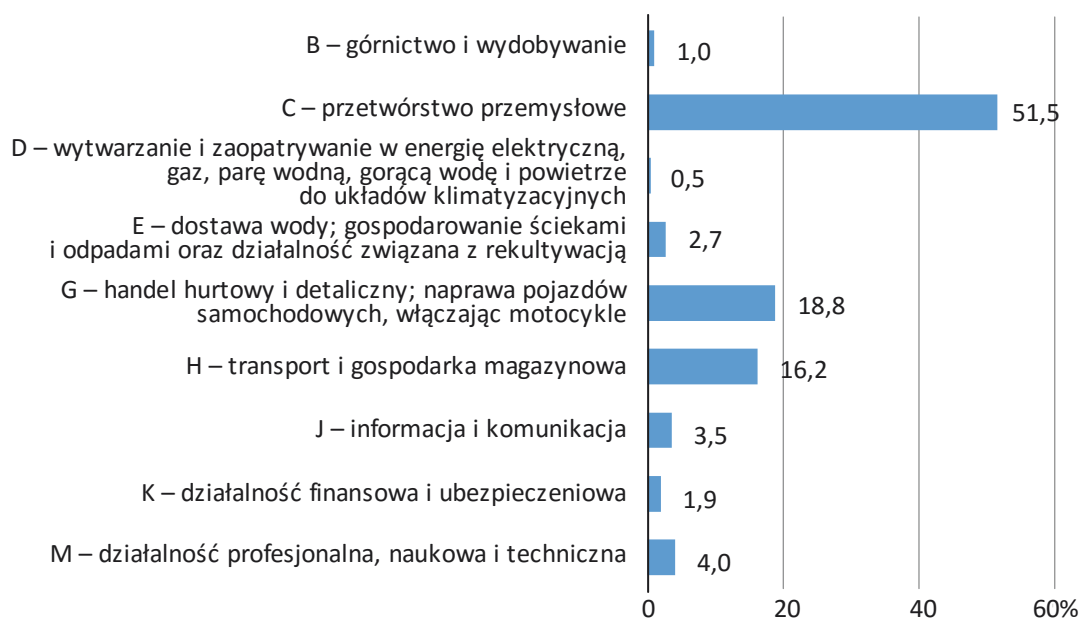
Wśród analizowanych przedsiębiorstw nieinnowacyjnych przeważały przedsiębiorstwa z sektora przemysłowego (55,6%) – zob. wykres 1.

Wykres 1. Struktura badanej zbiorowości przedsiębiorstw nieinnowacyjnych wg sektorów



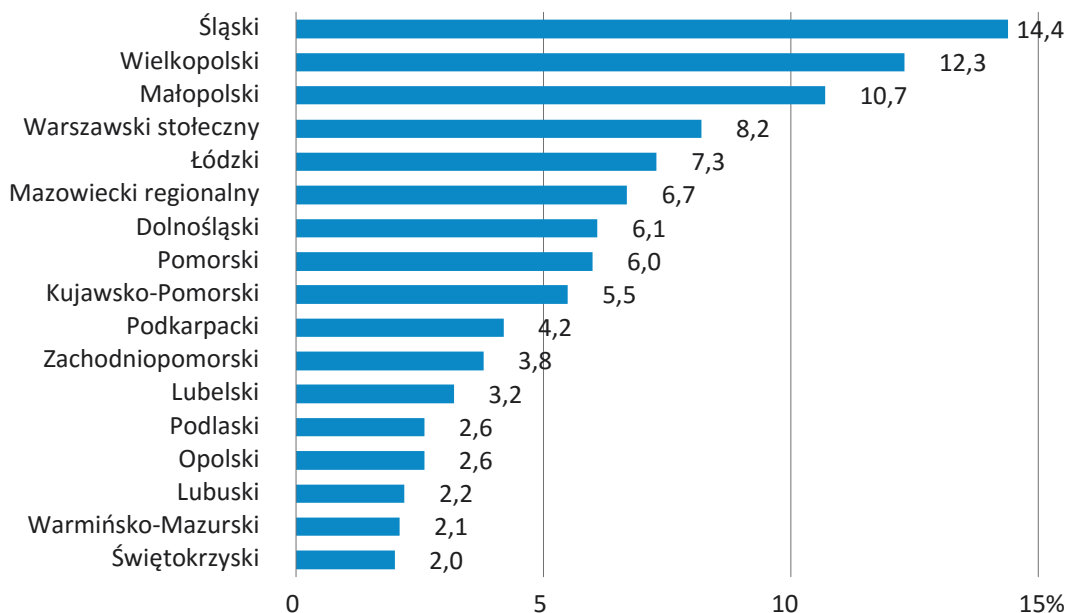
Pod względem liczebności według sekcji PKD (zob. wykres 2) można zauważyć, iż najwięcej przedsiębiorstw nieinnowacyjnych stanowiły przedsiębiorstwa należące do sekcji C – *Przetwórstwo przemysłowe* (51,5%), natomiast najmniej, przedsiębiorstwa zaliczane do sekcji D – *Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych* (0,5%).

Wykres 2. Struktura badanej zbiorowości przedsiębiorstw nieinnowacyjnych wg sekcji PKD



W układzie terytorialnym, największa liczba przedsiębiorstw nieinnowacyjnych (zob. wykres 3) prowadziła działalność na terenie regionu śląskiego (14,4%), wielkopolskiego (12,3%) i małopolskiego (10,7%), natomiast najmniejszy w regionie świętokrzyskim (2,0%), warmińsko-mazurskim (2,1%) i lubuskim (2,2%).

Wykres 3. Struktura badanej zbiorowości przedsiębiorstw nieinnowacyjnych wg regionów



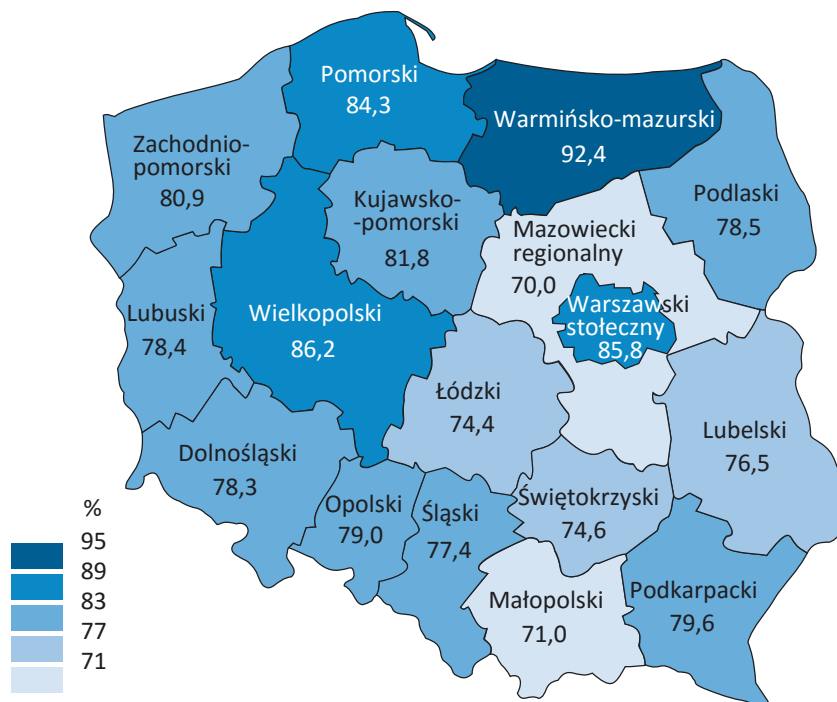
5.1 Podstawowe funkcje biznesowe przedsiębiorstwa

Wyniki przeprowadzonego badania wskazują, iż większość przedsiębiorstw nieinnowacyjnych świadczyło przede wszystkim usługi (79,0%), jakkolwiek znaczna ich część produkowała wyroby (52,2%).

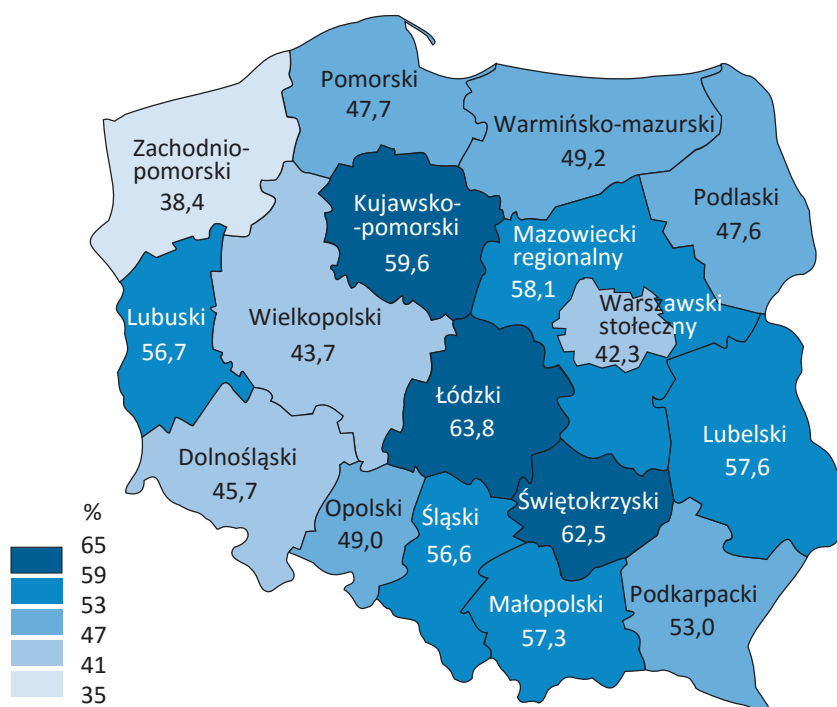
W układzie terytorialnym, największy odsetek przedsiębiorstw nieinnowacyjnych, dla których podstawową funkcją biznesową było świadczenie usług (zob. mapa 1) wystąpił w regionie

warmińsko-mazurskim (92,4%), najmniejszy w regionie mazowieckim regionalnym (70,0%) i małopolskim (71,0%). Natomiast największy odsetek przedsiębiorstw nieinnowacyjnych, dla których podstawową funkcją biznesową była produkcja wyrobów (zob. mapa 2) wystąpił w regionie łódzkim (63,8%),, świętokrzyskim (62,5%) i kujawsko-pomorskim (59,6%).

Mapa 1. Odsetek przedsiębiorstw nieinnowacyjnych, których podstawową funkcją biznesową w 2016 roku było świadczenie usług wg regionów



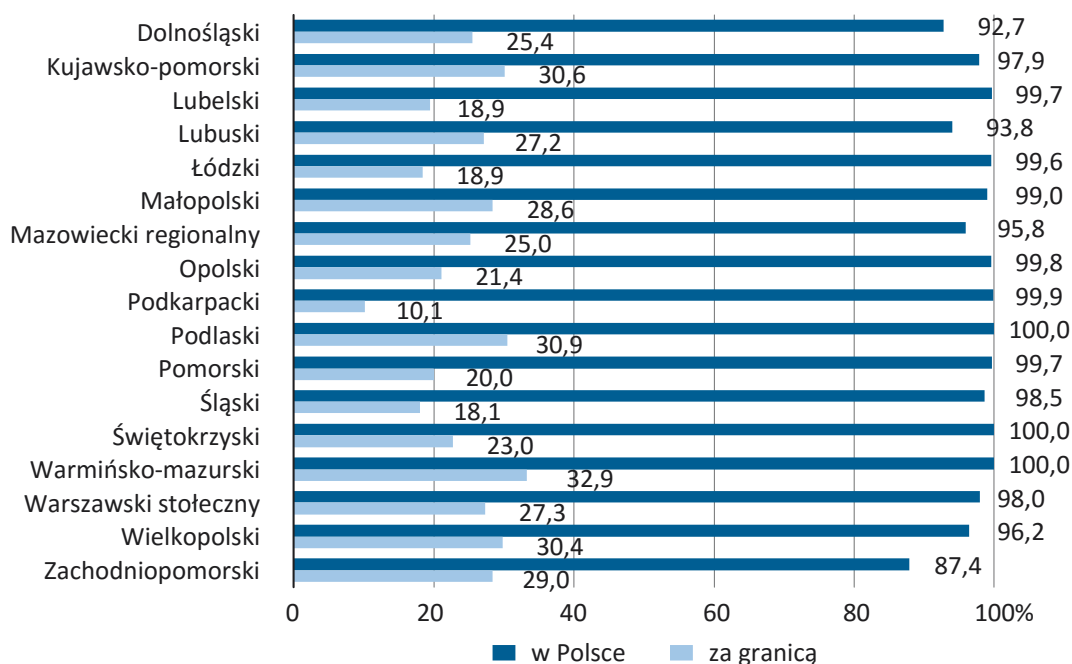
Mapa 2. Odsetek przedsiębiorstw nieinnowacyjnych, których podstawową funkcją biznesową w 2016 roku była produkcja wyrobów wg regionów



Niemal wszystkie (97,5%) przedsiębiorstwa nieinnowacyjne realizowały swoje podstawowe funkcje głównie w Polsce, bez względu na to, czy zajmowały się produkcją, czy świadczyły usługi. Prawie jedna czwarta badanych przedsiębiorstw prowadziła swoją podstawową działalność również za granicą. Tych ostatnich więcej było wśród przedsiębiorstw świadczących usługi (24,5%) niż produkujących wyroby (17,8%).

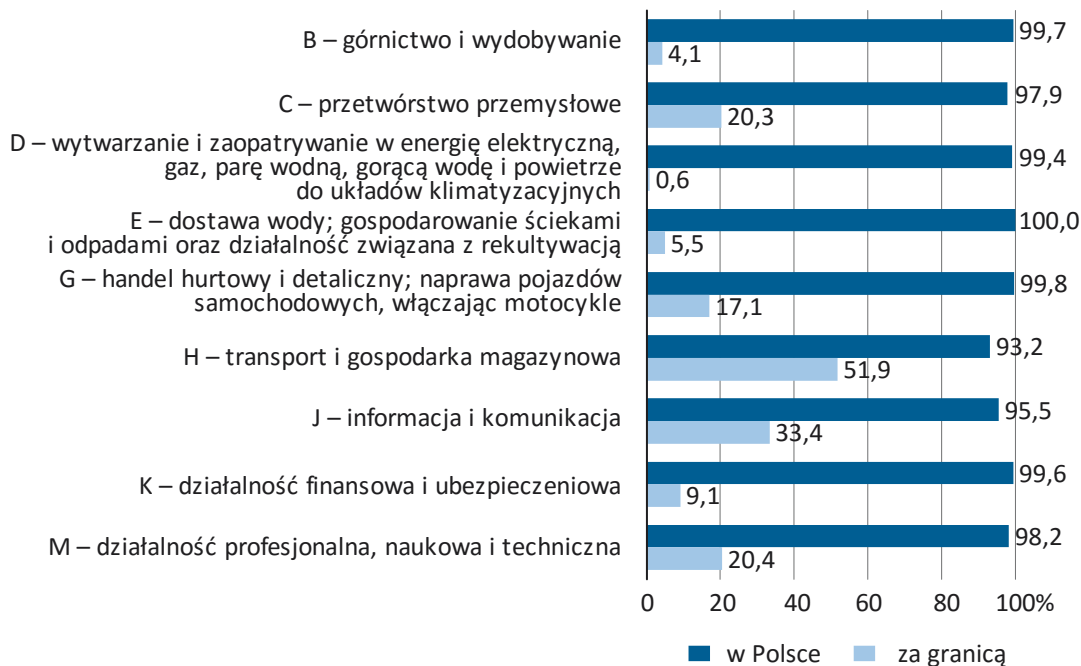
Największy odsetek przedsiębiorstw nieinnowacyjnych, które realizowały swoje funkcje biznesowe również za granicą było w regionie warmińsko-mazurskim (32,9%), podlaskim (30,9%) oraz kujawsko-pomorskim (30,6%). Zdecydowanie najmniejszy odsetek takich przedsiębiorstw zlokalizowany był natomiast na terenie regionu podkarpackiego (10,1%) (wykres 4).

Wykres 4. Odsetek przedsiębiorstw nieinnowacyjnych, które podstawową funkcję biznesową w 2016 roku realizowały w Polsce i/lub za granicą wg regionów



W wyniku przeprowadzonego badania zaobserwowano, iż ponad połowa przedsiębiorstw nieinnowacyjnych, które realizowały swoje funkcje biznesowe również za granicą (zob. wykres 5) zaliczana była do sekcji H - *Transport i gospodarka magazynowa*. Najmniejszy odsetek takich przedsiębiorstw należał natomiast do sekcji D - *Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powie-trze do układów klimatyzacyjnych* (0,6%).

Wykres 5. Odsetek przedsiębiorstw nieinnowacyjnych, które podstawową funkcję biznesową w 2016 roku realizowały w Polsce i/lub za granicą wg sekcji PKD



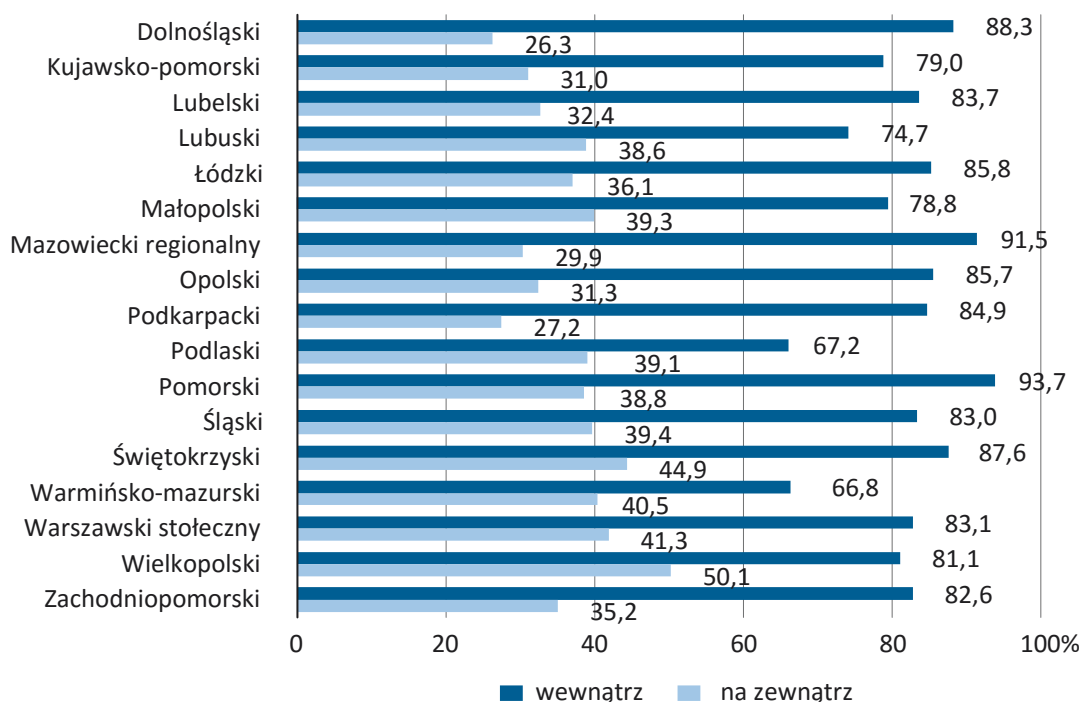
Przedsiębiorstwa nieinnowacyjne realizowały podstawowe funkcje biznesowe głównie wewnątrz swojej firmy² (83,2%). Jednakże, wysoki odsetek (37,7%) z nich zlecał część funkcji biznesowych do realizacji na zewnątrz, czyli innym podmiotom.

Wśród przedsiębiorstw nieinnowacyjnych – w zakresie funkcji realizujących w Polsce - 88,7% przedsiębiorstw produkujących wyroby, podstawowe funkcje biznesowe realizowało wewnątrz firmy, natomiast 18,5% - zlecało je do realizacji na zewnątrz. W porównaniu do przedsiębiorstw produkujących wyroby – mniejszy odsetek (73,1%) przedsiębiorstw nieinnowacyjnych świadczących usługi realizowało wspomniane funkcje wewnątrz firmy, a większy (38,3%) zlecało te funkcje na zewnątrz.

Największy odsetek przedsiębiorstw nieinnowacyjnych zlecających funkcje biznesowe na zewnątrz (zob. wykres 6) odnotowano w regionie wielkopolskim (50,1%), świętokrzyskim (44,9%) i warszawskim stołecznym (41,3%), natomiast najmniejszy – na terenie regionu dolnośląskiego (26,3%) i podkarpackiego (27,2%).

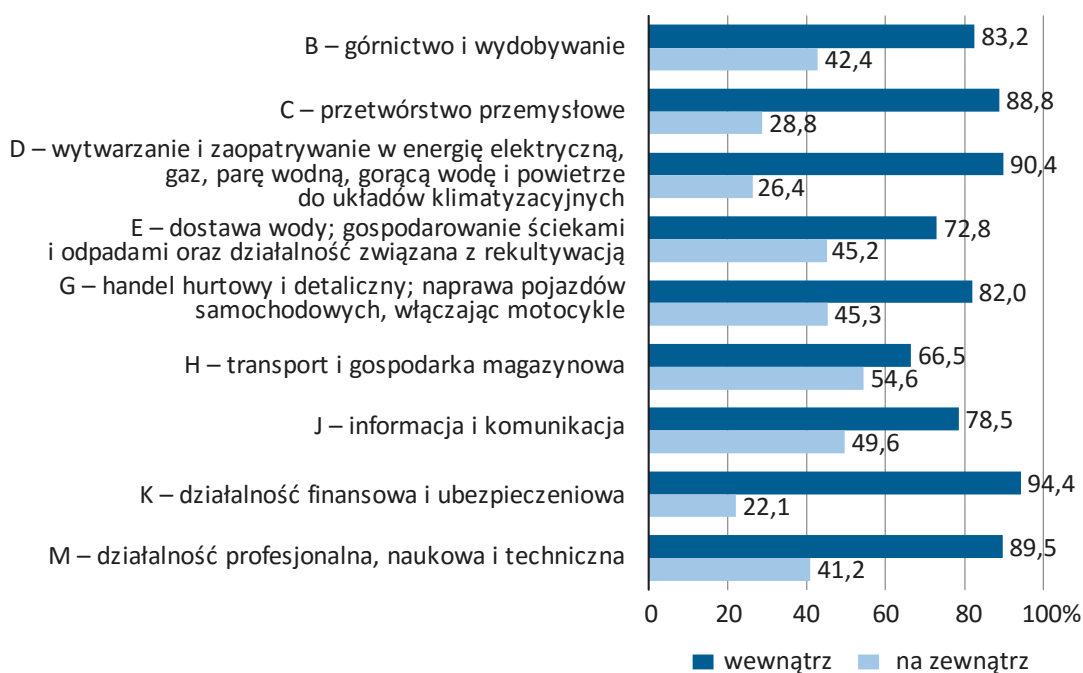
² zamiennie jako przedsiębiorstwo

Wykres 6. Odsetek przedsiębiorstw nieinnowacyjnych, które podstawową funkcją biznesową w 2016 roku realizowały wewnątrz firmy i/lub zlecały na zewnątrz wg regionów



Przedsiębiorstwa nieinnowacyjne zlecające funkcje biznesowe na zewnątrz najczęściej występowały (zob. wykres 7) w sekcjach H - *transport i gospodarka magazynowa* (54,6%) oraz J - *informacja i komunikacja* (49,6%). Najmniejszy odsetek takich przedsiębiorstw odnotowano w sekcji K - *działalność finansowa i ubezpieczeniowa* (22,1%).

Wykres 7. Odsetek przedsiębiorstw nieinnowacyjnych, które podstawową funkcją biznesową w 2016 roku realizowały wewnątrz firmy i/lub zlecały na zewnątrz wg sekcji PKD



5.2 Funkcje wspierające (pomocnicze) przedsiębiorstwa

Przedmiotem badania były też następujące funkcje wspierające wykonywane w przedsiębiorstwach:

- transport, dystrybucja, logistyka,
- *call center*,
- marketing, sprzedaż i serwis,
- rozwój oprogramowania,
- przetwarzanie danych,
- inne usługi informatyczne i telekomunikacyjne,
- usługi prawne,
- rachunkowość, księgowość,
- zarządzanie zasobami ludzkimi,
- zarządzanie finansami,
- inżynieria, usługi techniczne,
- prace badawcze i rozwojowe,
- inne.

Najczęściej wskazywanymi funkcjami wspierającymi wykonywanymi w przedsiębiorstwie (zob. wykres 8) były:

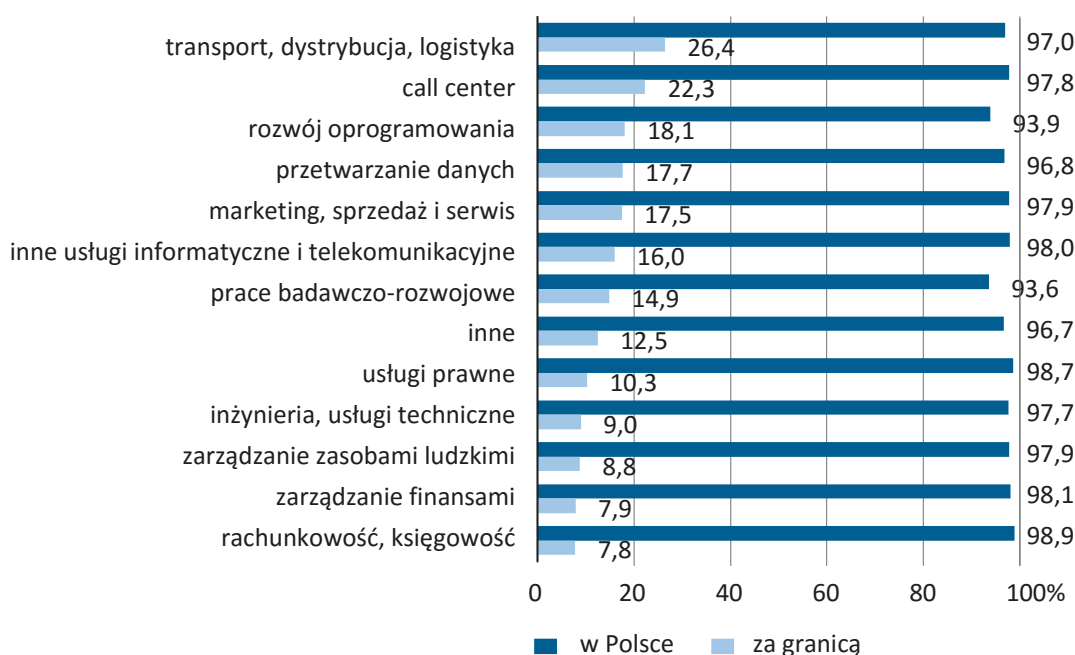
- rachunkowość, księgowość (58,4% przedsiębiorstw),
- transport, dystrybucja, logistyka (57,9%),
- zarządzanie finansami (47,1%),
- zarządzanie zasobami ludzkimi (45,8%).

Wykres 8. Odsetek przedsiębiorstw nieinnowacyjnych realizujących poszczególne funkcje wspierające (pomocnicze)



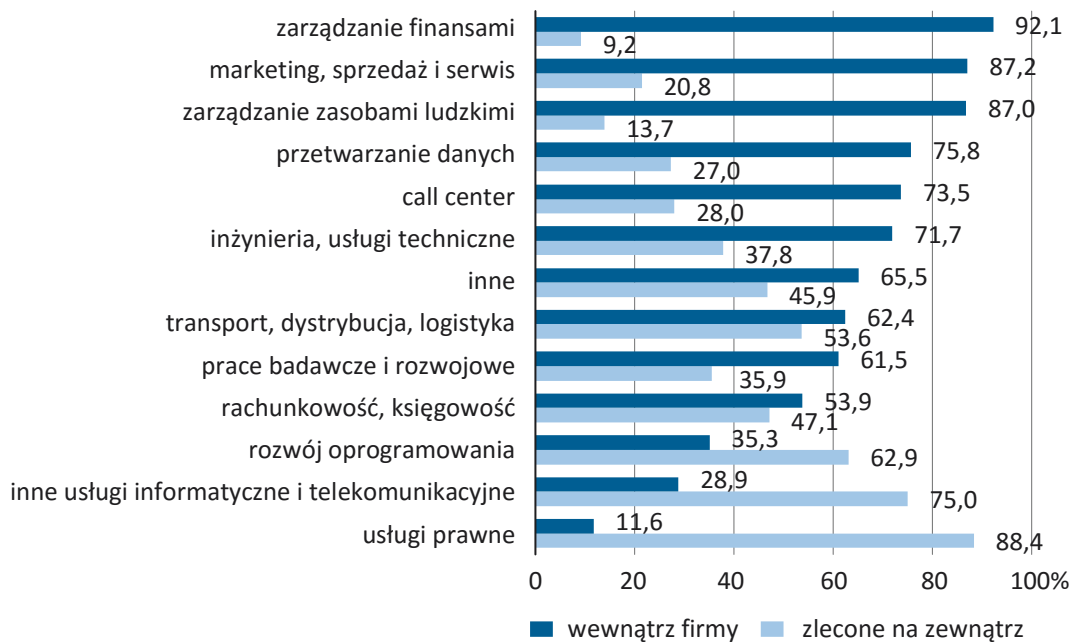
Podobnie jak funkcje podstawowe, przedsiębiorstwa nieinnowacyjne realizowały swoje funkcje pomocnicze (zob. wykres 9) głównie w Polsce (w zależności od funkcji, od ponad 93% do niemal 99% podmiotów). Jednakże część z nich realizowała funkcje pomocnicze również za granicą (w zależności od funkcji, od blisko 8% do ponad 26% podmiotów). Najczęściej dotyczyło to takich funkcji jak: transport, dystrybucja, logistyka (26,4%), *call center* (22,3%) oraz rozwój oprogramowania (18,1%). Najrzadziej natomiast - rachunkowość, księgowość (7,8%) oraz zarządzanie finansami (7,9%).

Wykres 9. Odsetek przedsiębiorstw nieinnowacyjnych realizujących funkcje wspierające (pomocnicze) w Polsce i/lub za granicą



W Polsce wewnątrz firmy (zob. wykres 10) najczęściej realizowane były takie funkcje wspierające jak: zarządzanie finansami (92,1%), marketing, sprzedaż i serwis (87,2%) oraz zarządzanie zasobami ludzkimi (87,0%), a relatywnie najrzadziej – usługi prawne (11,6%). Innym podmiotom najczęściej zlecano: usługi prawne (88,4%), inne usługi informatyczne i telekomunikacyjne (75,0%) oraz rozwój oprogramowania (62,9%), natomiast najrzadziej - zarządzanie finansami (9,2%).

Wykres 10. Odsetek przedsiębiorstw nieinnowacyjnych realizujących funkcje wspierające (pomocnicze) w Polsce wewnątrz firmy i/lub zlecając za zewnątrz

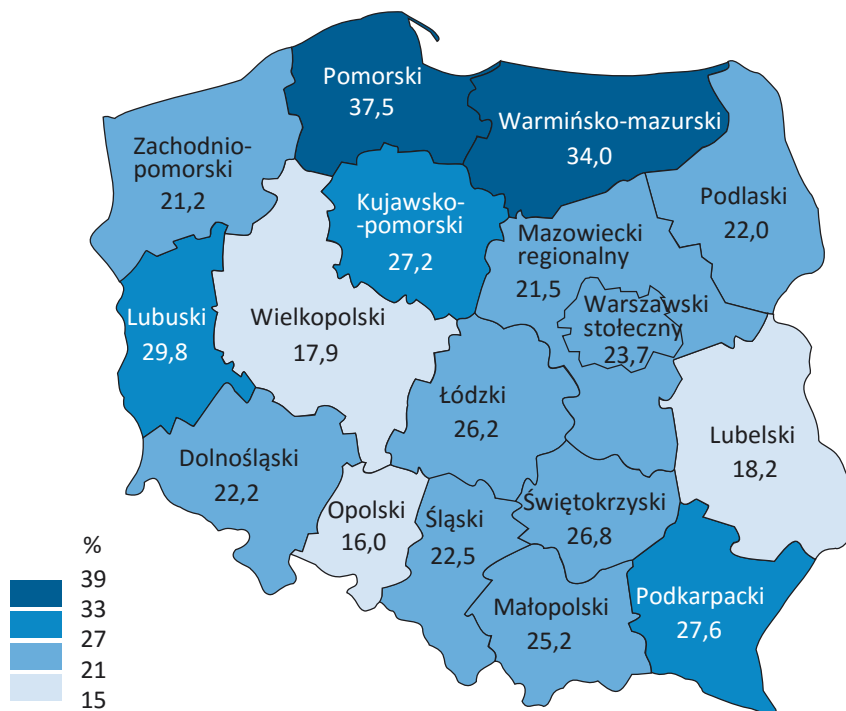


5.3 Planowane zmiany w działalności przedsiębiorstw nieinnowacyjnych w latach 2017-2020

Wśród przedsiębiorstw nieinnowacyjnych, tylko blisko 25% planowało zmiany w swojej działalności w latach 2017-2020.

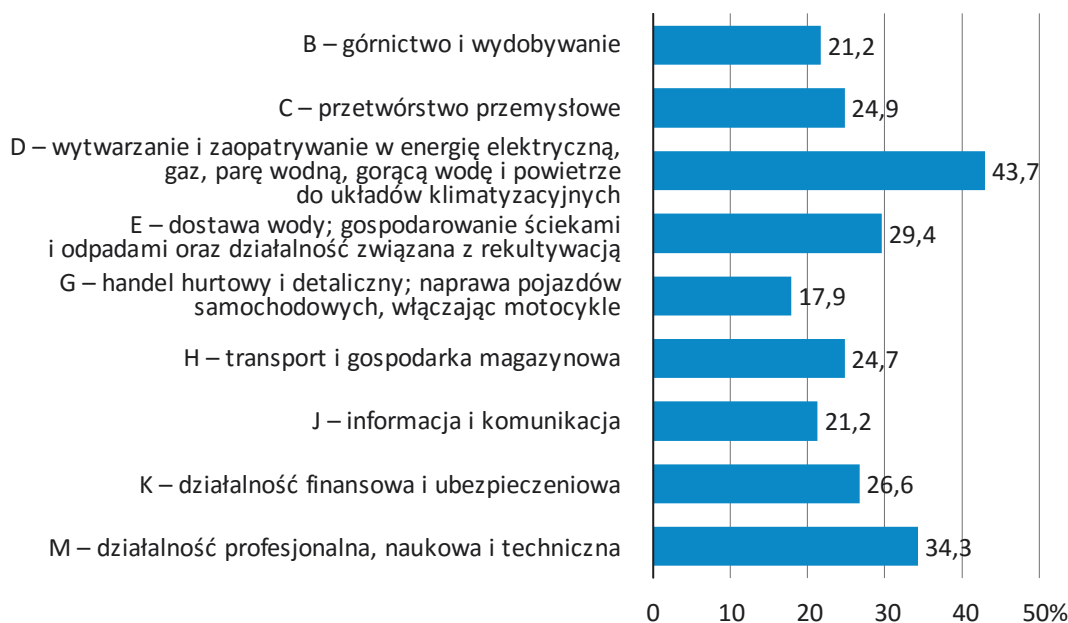
Relatywnie największa część przedsiębiorstw nieinnowacyjnych (zob. mapa 3) planowała wprowadzenie zmian w swojej działalności w regionie pomorskim (37,5%), zaś najmniejsza - w regionie opolskim (16,0%).

Mapa 3. Odsetek przedsiębiorstw nieinnowacyjnych planujących zmiany w latach 2017-2020 wg regionów



Wśród przedsiębiorstw nieinnowacyjnych objętych niniejszym badaniem największy odsetek przedsiębiorstw planujących wprowadzenie zmian w swojej działalności w latach 2017-2020 wystąpił w sekcji D - *Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych* (43,7%), najmniejszy odsetek odnotowano zaś w sekcji G - *handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle* (17,9%) – zob. wykres 11.

Wykres 11. Odsetek przedsiębiorstw nieinnowacyjnych planujących zmiany w latach 2017-2020 wg sekcji PKD

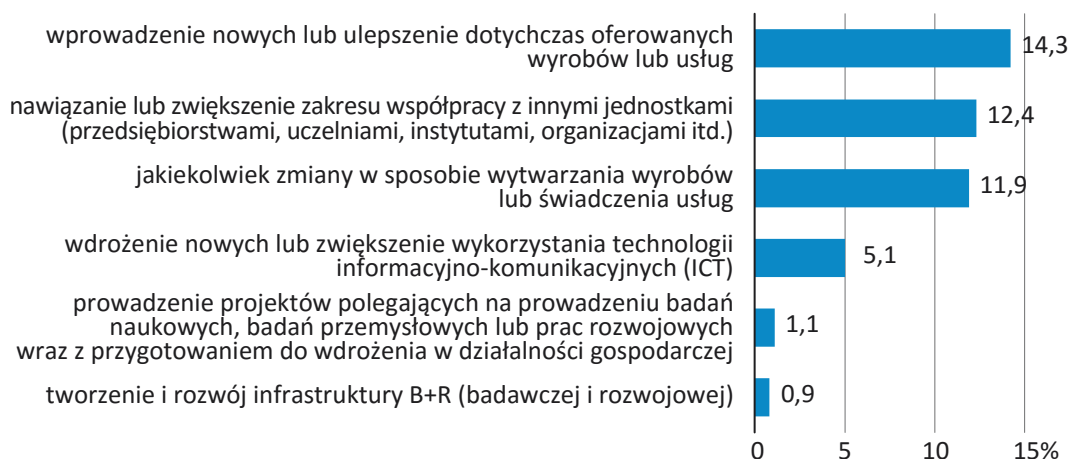


Przedsiębiorstwa nieinnowacyjne, które zamierzały wprowadzić w swojej działalności zmiany, najczęściej planowały (zob. wykres 12):

- wprowadzenie nowych lub ulepszenie dotychczas oferowanych wyrobów lub usług – 14,3% lub jakiegokolwiek zmiany w sposobie wytwarzania wyrobów lub świadczenia usług – 11,9%,
- nawiązanie lub zwiększenie zakresu współpracy z innymi jednostkami (przedsiębiorstwami, uczelniami, instytutami, organizacjami, itd.) – 12,4%.

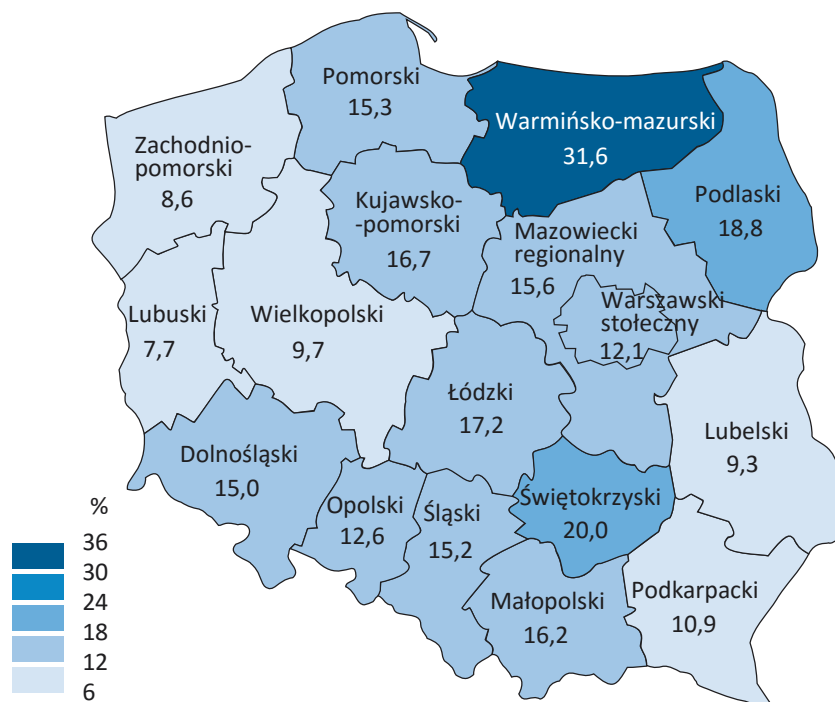
Najrzadziej przedsiębiorstwa planowały tworzenie i rozwój infrastruktury B+R (0,9% liczby przedsiębiorstw) oraz prowadzenie projektów polegających na prowadzeniu badań naukowych, przemysłowych i rozwojowych z przygotowaniem do wdrożenia w działalności gospodarczej (1,1%).

Wykres 12. Odsetek przedsiębiorstw nieinnowacyjnych wg rodzajów planowanych zmian w działalności przedsiębiorstw w latach 2017-2020

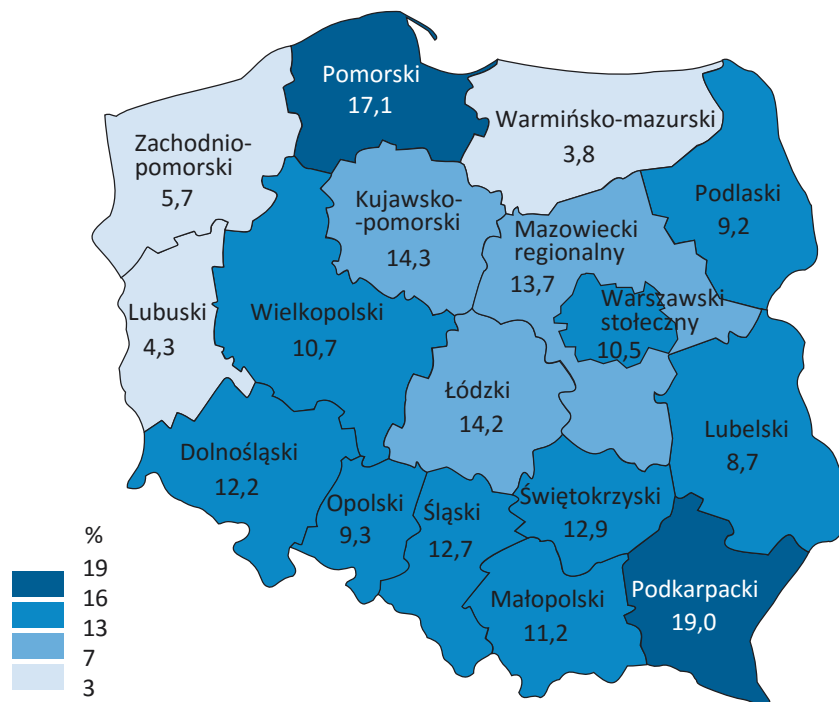


Największa część przedsiębiorstw nieinnowacyjnych otwartych na wprowadzanie w przyszłości nowych lub ulepszenie dotychczas oferowanych wyrobów lub usług (zob. mapa 4) znajdowała się w regionie warmińsko-mazurskim (31,6%). Natomiast najwyższy odsetek przedsiębiorstw nieinnowacyjnych otwartych na wprowadzenie jakichkolwiek zmian w sposobie wytwarzania wyrobów lub świadczenia usług (zob. mapa 5) znajdował się w regionie podkarpackim i pomorskim (odpowiednio 19,0% i 17,1%). Największa część przedsiębiorstw nieinnowacyjnych gotowych do podjęcia, w przyszłości, współpracy z innymi jednostkami (przedsiębiorstwami, uczelniami, instytutami, organizacjami, itd.) (zob. mapa 6) znajdowała się w regionie lubuskim (28,1%) i pomorskim (23,4%).

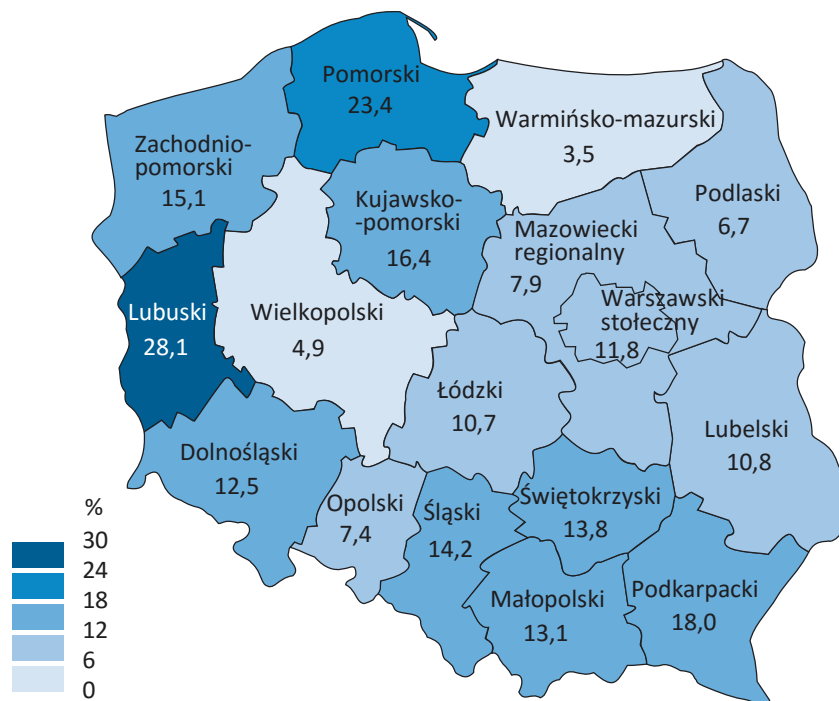
Mapa 4. Odsetek przedsiębiorstw planujących wprowadzenie nowych lub ulepszenie dotychczas oferowanych wyrobów lub usług wg regionów



Mapa 5. Odsetek przedsiębiorstw planujących wprowadzenie jakichkolwiek zmian w sposobie wytwarzania wyrobów lub świadczenia usług wg regionów



Mapa 6. Odsetek przedsiębiorstw planujących nawiązanie lub zwiększenie zakresu współpracy z innymi jednostkami wg regionów



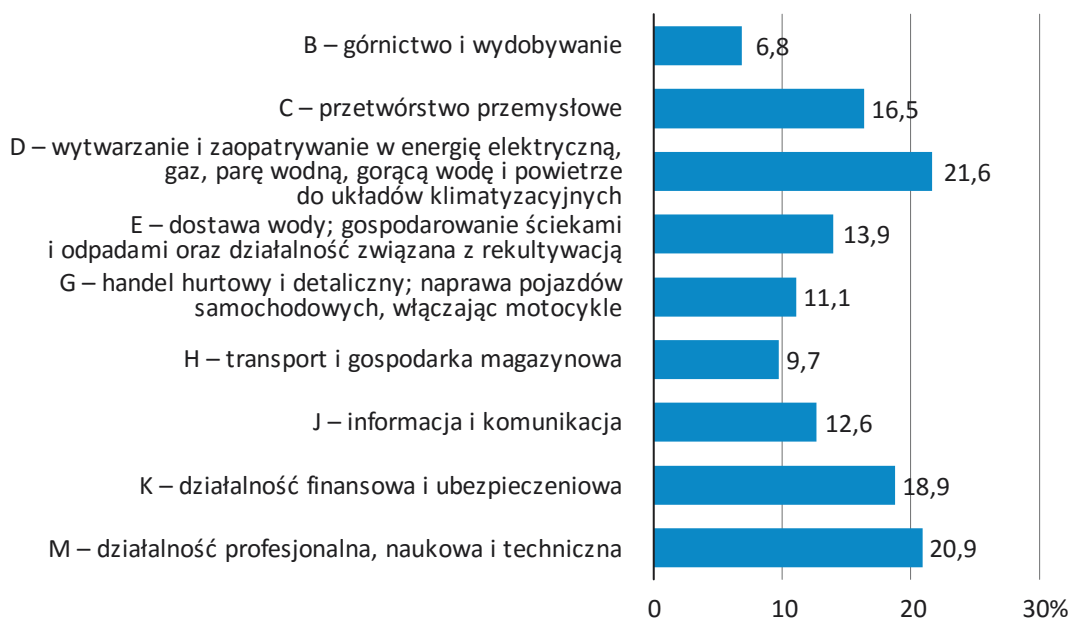
Dominujące rodzaje planowanych zmian w latach 2017-2020 (zaprezentowane na wykresie 12), tj.:

- wprowadzanie nowych lub ulepszenie dotychczas oferowanych wyrobów lub usług,

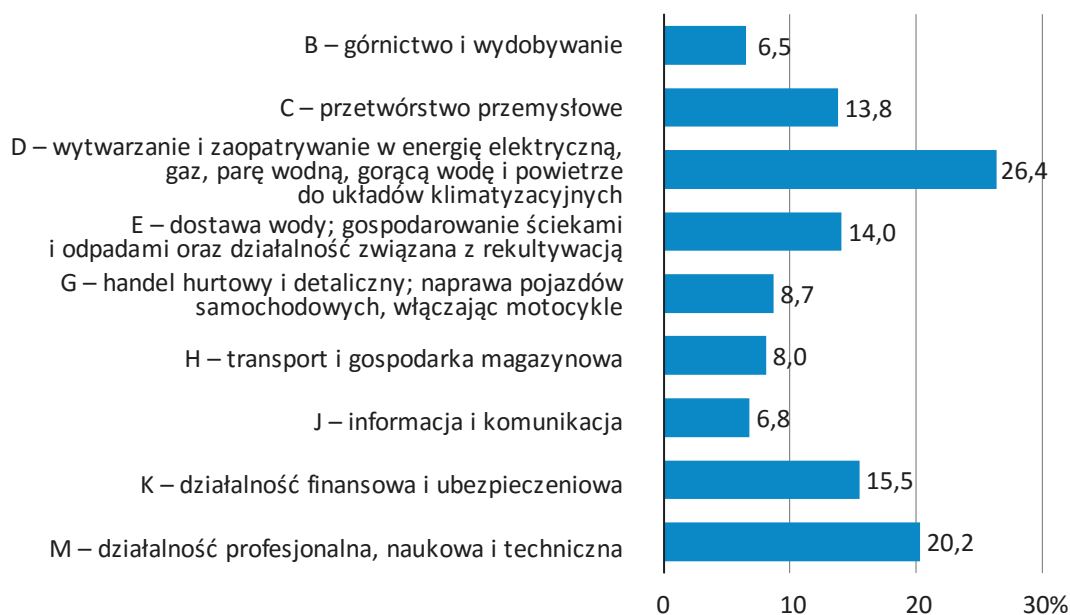
- wprowadzenie jakichkolwiek zmian w sposobie wytwarzania wyrobów lub świadczenia usług,
- podjęcie współpracy z innymi jednostkami (przedsiębiorstwami, uczelniami, instytutami, organizacjami, itd.)

były wskazywane zwłaszcza przez przedsiębiorstwa nieinnowacyjne zaliczane do sekcji D - *Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych* oraz sekcji M - *Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna* (odsetek takich przedsiębiorstw wyniósł od 20,2% do 26,4%) (zob. wykresy: 13, 14 i 15).

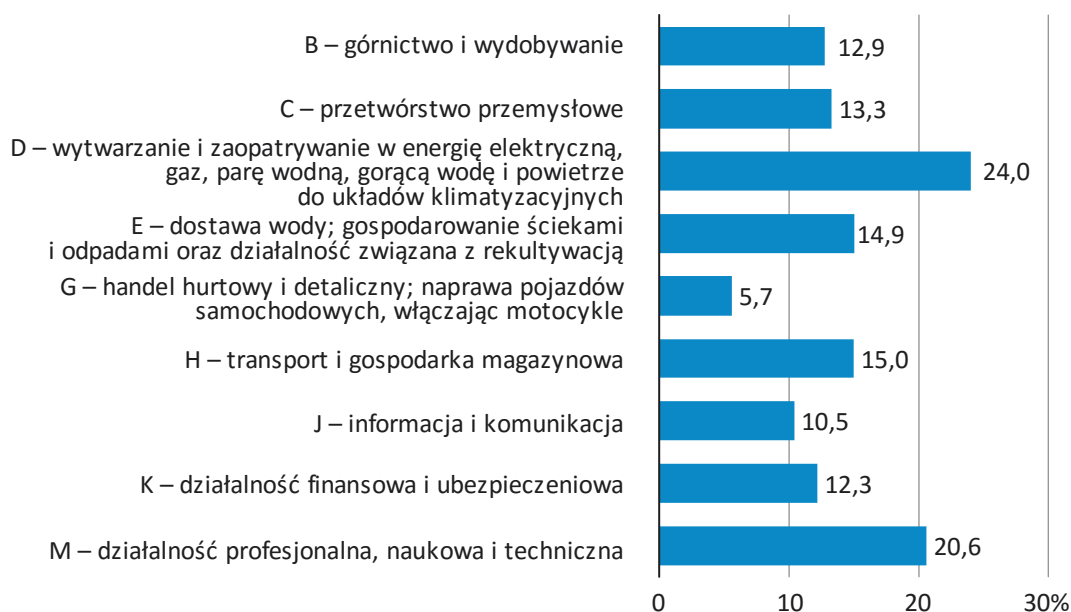
Wykres 13. Odsetek przedsiębiorstw nieinnowacyjnych planujących wprowadzenie nowych lub ulepszenie dotychczas oferowanych wyrobów lub usług w latach 2017-2020 wg sekcji PKD



Wykres 14. Odsetek przedsiębiorstw nieinnowacyjnych planujących wprowadzenie jakichkolwiek zmian w sposobie wytwarzania wyrobów lub świadczenia usług w latach 2017-2020 wg sekcji PKD



Wykres 15. Odsetek przedsiębiorstw nieinnowacyjnych planujących nawiązanie lub zwiększenie zakresu współpracy z innymi jednostkami w latach 2017-2020 wg sekcji PKD



Przedsiębiorstwa nieinnowacyjne, aby móc zrealizować planowane zmiany dostrzegały potrzebę wsparcia publicznego. Za najbardziej istotne formy wsparcia uważały (zob. wykres 16) podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników (31,3%), wsparcie inwestycji (19,1%) oraz wsparcie współpracy krajowej, regionalnej, klastrowej (18%).

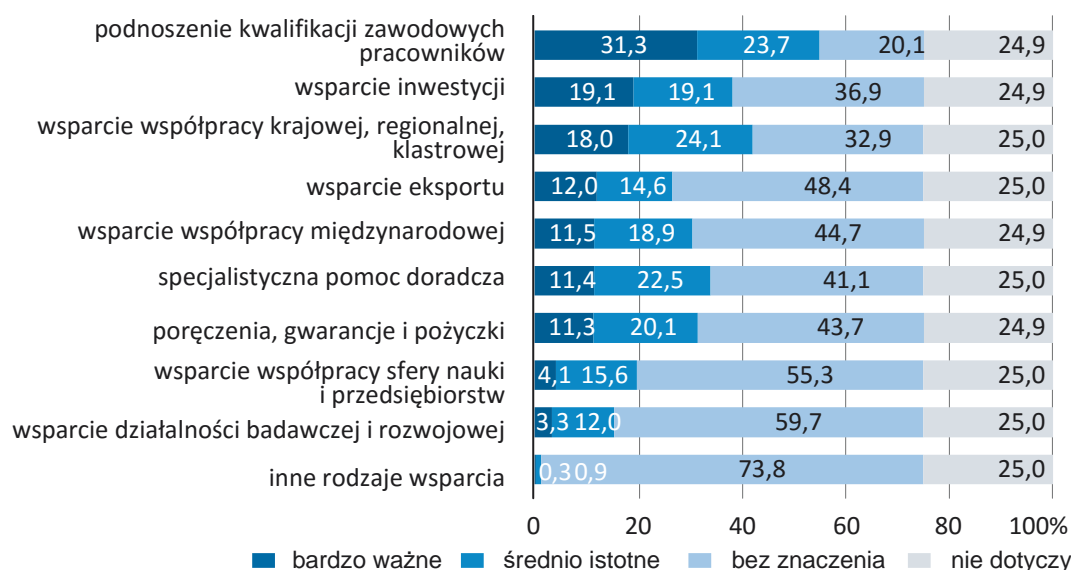
Na potrzebę wsparcia publicznego w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników w największym stopniu wskazywały przedsiębiorstwa nieinnowacyjne z regionu warmińsko-mazurskiego (51,6%) i świętokrzyskiego (45,3%). Z kolei na wsparcie inwestycji

– przedsiębiorstwa z regionu warmińsko-mazurskiego (39,7%) i podkarpackiego (27,1%), natomiast na wsparcie współpracy krajowej, regionalnej, klastrowej - z regionu lubuskiego (34,6%).

W odniesieniu do powyższych, najczęściej wskazanych przez przedsiębiorstwa nieinnowacyjne form wsparcia publicznego, istotnych dla realizacji planowanych zmian w latach 2017-2020, na podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników, niemalże w równym stopniu wskazały przedsiębiorstwa nieinnowacyjne ze wszystkich sekcji PKD objętych badaniem (od 30,9% do 39,5%, za wyjątkiem sekcji G - *handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle*, w której odsetek ten wyniósł 24,0%). Z kolei na wsparcie inwestycji, w największym stopniu wskazywały przedsiębiorstwa nieinnowacyjne z sekcji D - *wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych* (42,5%). Natomiast na wsparcie współpracy krajowej, regionalnej, klastrowej przedsiębiorstwa z sekcji J - *informacja i komunikacja* (21,3%).

Bardzo duża część przedsiębiorstw nieinnowacyjnych nie doceniała znaczenia wsparcia publicznego (wykres 16) w zakresie działalności badawczej i rozwojowej (59,7%), czy współpracy sfery nauki i przedsiębiorstw (55,3%).

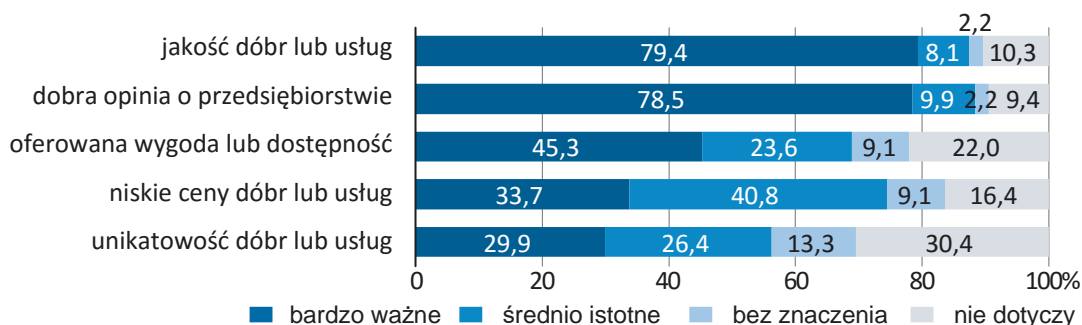
Wykres 16. Odsetek przedsiębiorstw nieinnowacyjnych wg znaczenia poszczególnych form wsparcia publicznego dla planowanych zmian w latach 2017-2020



5.4 Strategia przedsiębiorstwa

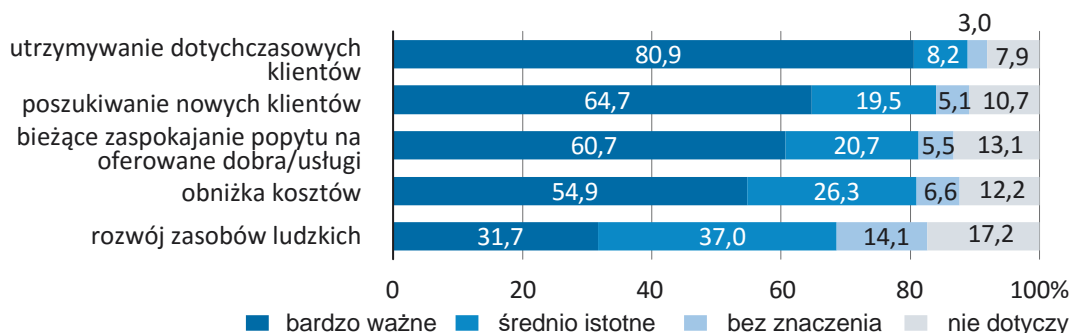
Jakość dóbr i usług oraz dobra opinia o przedsiębiorstwie miały bardzo ważne znaczenie w strategii osiągnięcia przewag konkurencyjnych przez ponad trzy czwarte przedsiębiorstw nieinnowacyjnych (zob. wykres 17). W każdej objętych badaniem sekcji PKD - ponad połowa przedsiębiorstw nieinnowacyjnych (od 56,4% do 88,3%) wskazała, iż jakości dóbr i usług oraz dobra opinia o przedsiębiorstwie były dla nich bardzo ważne. Wśród regionów, największa część przedsiębiorstw regionu śląskiego (89,8%) bardzo wysoko oceniała znaczenie jakości dóbr i usług, a z regionu lubelskiego (89,9%) - dobrą opinię o przedsiębiorstwie.

Wykres 17. Odsetek przedsiębiorstw nieinnowacyjnych wg poszczególnych strategii i ich znaczenia dla osiągnięcia przewagi nad konkurencją



By zrealizować wspomniane cele, największa część przedsiębiorstw nieinnowacyjnych (zob. wykres 18) skupiała się przede wszystkim na utrzymaniu dotychczasowych klientów (80,9%), a w następnej kolejności - na poszukiwaniu nowych klientów (64,7%). Relatywnie niewielka część przedsiębiorstw (31,7%) przykładała dużą wagę do rozwoju zasobów ludzkich.

Wykres 18. Odsetek przedsiębiorstw nieinnowacyjnych wg podjętych działań i ich znaczenia dla przedsiębiorstwa

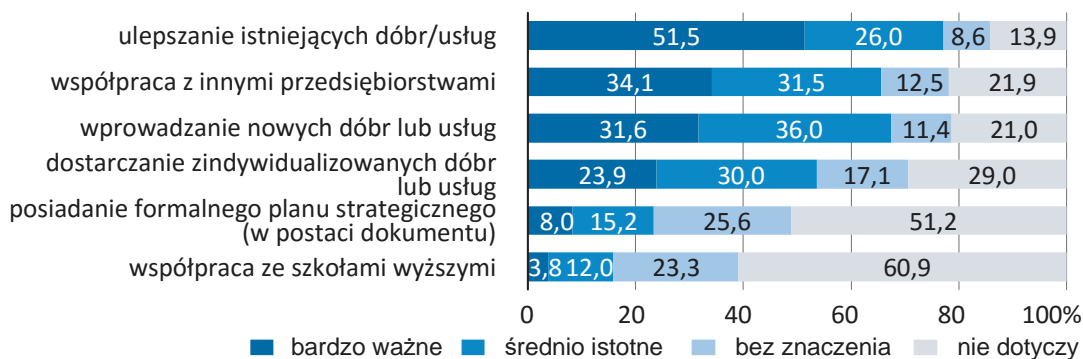


W celu osiągnięcia przewagi konkurencyjnej, dla co drugiego przedsiębiorstwa nieinnowacyjnego kluczowe znaczenie odgrywało ulepszanie istniejących dóbr/usług, dla co trzeciego - wprowadzanie nowych dóbr lub usług oraz współpraca z innymi przedsiębiorstwami (zob. wykres 19).

Na ulepszanie istniejących dóbr/usług, jako ważnego elementu długofalowej strategii wskazywały zwłaszcza podmioty z regionu podkarpackiego (68,3%) i warmińsko-mazurskiego (67,3%), na wprowadzanie nowych dóbr lub usług - z regionu warmińsko-mazurskiego (54,1%) i podkarpackiego (48,0%), a na współpracę z innymi przedsiębiorstwami – przede wszystkim przedsiębiorstwa z regionu warmińsko-mazurskiego (55,7%).

Wśród badanych sekcji, na ważne znaczenie ulepszania dóbr/ usług w długookresowej wskazały przede wszystkim przedsiębiorstwa zaliczane do sekcji M - *Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna* (63,8%) i K - *Działalność finansowa i ubezpieczeniowa* (63,6%). Na kluczową rolę na wprowadzanie nowych dóbr lub usług przedsiębiorstwa należące do sekcji K- *Działalność finansowa i ubezpieczeniowa* (44,9%) oraz J - *Informacja i komunikacja* (42,7%). Natomiast na współpracę z innymi przedsiębiorstwami – przedsiębiorstwa zaliczane do sekcji H - *Transport i gospodarka magazynowa* (40,6%) i B - *Górnictwo i wydobywanie* (40,0%).

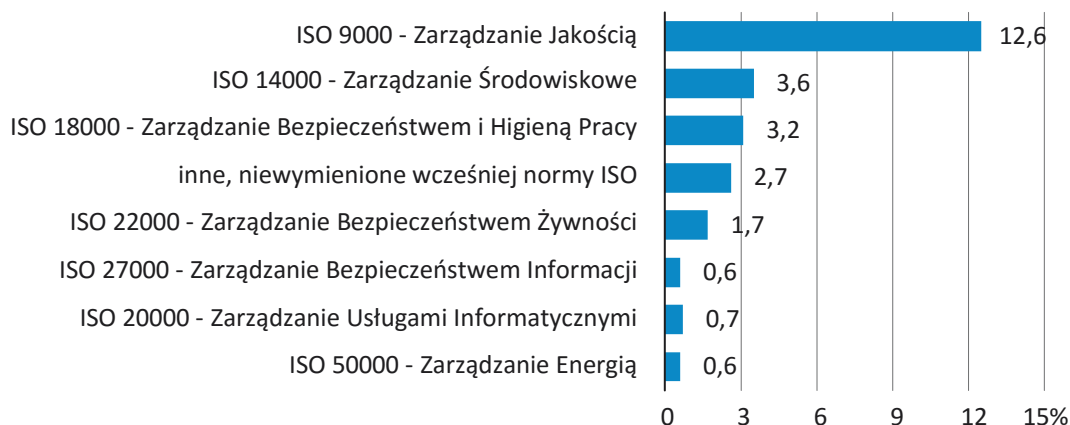
Wykres 19. Odsetek przedsiębiorstw nieinnovacyjnych wg działań i ich znaczenia w długookresowej strategii



5.5 Zastosowanie standardów ISO w przedsiębiorstwie

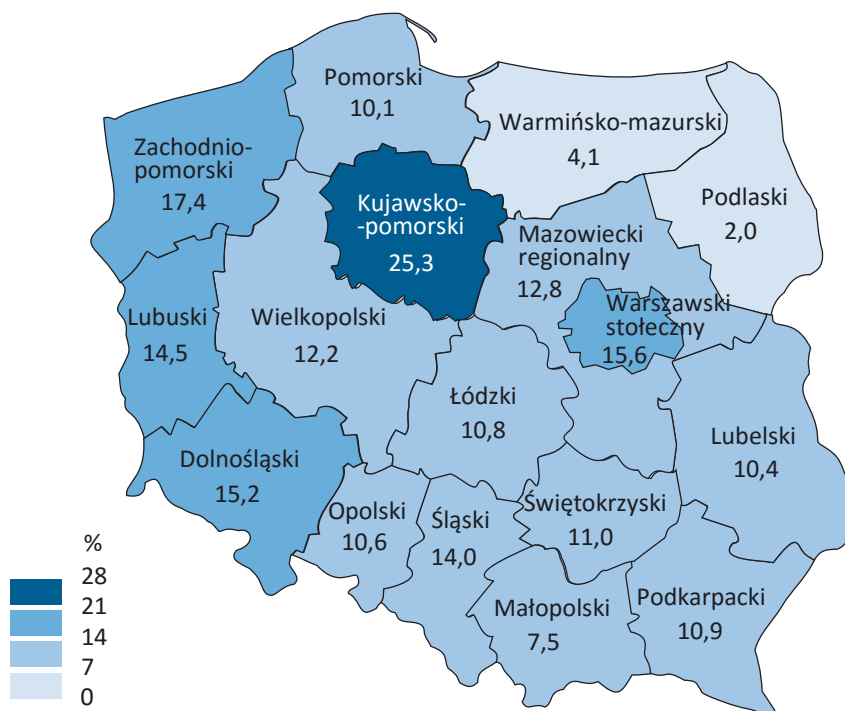
Wyniki przeprowadzonego badania wskazują, iż w latach 2014-2016 niewielka część (zob. wykres 20) przedsiębiorstw nieinnovacyjnych stosowała, potwierdzone certyfikatem, metody zarządzania zgodne z normami ISO. Największa część badanych przedsiębiorstw stosowała normy z rodziny ISO 9000 - Zarządzanie Jakością (12,6%), dużo mniej normy z rodziny ISO 14000 – Zarządzanie Środowiskowe (3,6%) i normy z rodziny ISO 18000 - Zarządzanie Bezpieczeństwem i Higieną Pracy (3,2%); każde z pozostałych norm stosowało mniej niż 3,0% przedsiębiorstw.

Wykres 20. Odsetek przedsiębiorstw nieinnowacyjnych stosujących w latach 2014-2016 metody zarządzania potwierdzone certyfikatem



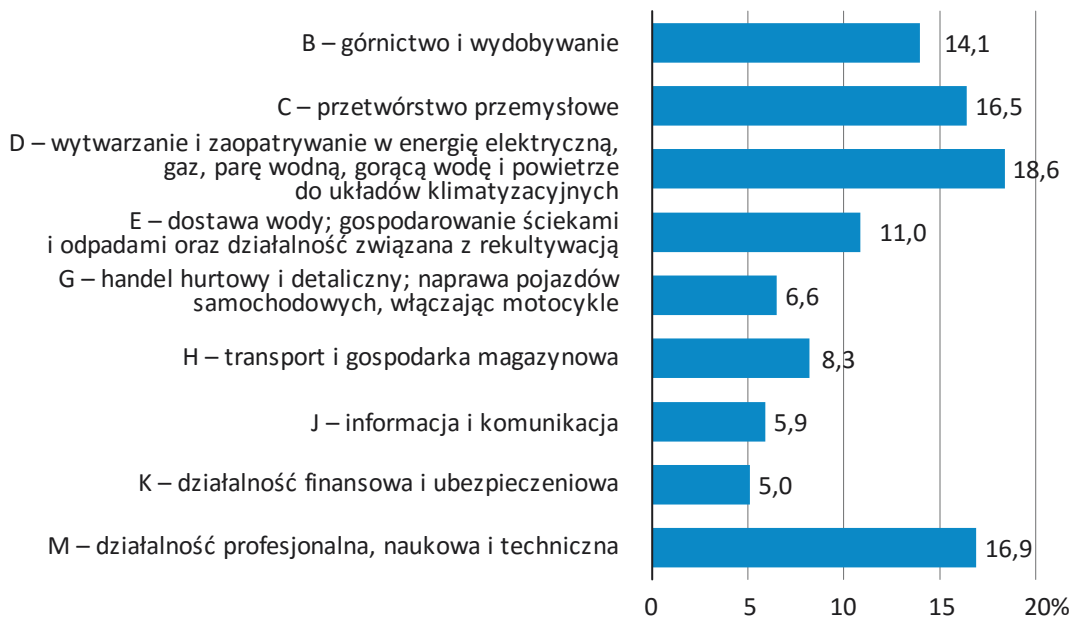
Największy odsetek przedsiębiorstw nieinnowacyjnych stosował najbardziej popularne normy z rodziny ISO 9000 - Zarządzanie Jakością (zob. mapa 7), w regionie kujawsko-pomorskiego (25,3%), zaś najmniejszy podlaskim (2,0%).

Mapa 7. Odsetek przedsiębiorstw nieinnowacyjnych stosujących normy z rodziny ISO 9000 - Zarządzanie Jakością wg regionów



Na stosowanie norm z rodziny ISO 9000 - Zarządzanie Jakością, które były wprowadzonymi metodami zarządzania potwierdzonymi certyfikatem - przez największą część przedsiębiorstw nieinnowacyjnych -, wskazało najwięcej przedsiębiorstw z sekcji D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (18,6%), a najmniej - sekcji K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa (5,0%) (zob. wykres 21).

Wykres 21. Odsetek przedsiębiorstw nieinnowacyjnych stosujących normy z rodziny ISO 9000 - Zarządzanie Jakością wg sekcji PKD



6. Podsumowanie i wnioski

W badaniu koncentrowano się na analizie cech działalności gospodarczej przedsiębiorstw nieinnowacyjnych. Większość z nich (prawie 80%) świadczy usługi, natomiast ponad połowa produkuje wyroby. Dominująca część przedsiębiorstw działa w Polsce, jednakże prawie jedna czwarta przedsiębiorstw działa także za granicą. Sugeruje to, iż nie zawsze warunkiem uczestnictwa w międzynarodowych powiązaniach gospodarczych (przynajmniej w krótkim okresie) jest wprowadzanie innowacyjnych produktów. Jednakże w długim czy średnim okresie niezbędnym warunkiem utrzymania pozycji rynkowej jest dostosowywanie się do zmian mających miejsce u konkurentów, a więc wprowadzanie innowacji. Być może te przedsiębiorstwa, które rozwijały działalność poza granicami Polski w okresie poprzedzającym przeprowadzone badanie także wprowadziły innowacje. Wyniki niniejszego badania wskazują, iż nie była to duża grupa badanych przedsiębiorstw.

W zakresie wykonywania funkcji podstawowych ponad jedna trzecia liczby przedsiębiorstw nieinnowacyjnych zlecała je na zewnątrz. Znaczna więc część przedsiębiorstw nieinnowacyjnych wykorzystywała korzyści płynące ze zlecenia zadań do realizacji innym podmiotom.

Ponad trzy czwarte badanych przedsiębiorstw nieinnowacyjnych dostrzega, iż w osiągnięciu przewagi konkurencyjnej kluczowe ma znaczenie dbanie o jakość dóbr lub usług oraz dobra marka firmy. Ponad połowa liczby tych przedsiębiorstw uważa, że w długim okresie należy zmierzać do ulepszania produktów, a jedna trzecia – do wprowadzania nowych dóbr i usług. Jednakże w sprzeczności z tymi deklaracjami są zidentyfikowane plany przedsiębiorstw na lata 2017-2020. Relatywnie bowiem niewiele przedsiębiorstw planuje wprowadzenie konkretnych zmian ww. zakresie. Mianowicie, we wspomnianym okresie bardzo niewielka liczba przedsiębiorstw nieinnowacyjnych (14,3%) zamierza wprowadzić nowe lub ulepszyć dotychczas oferowane wyroby lub usługi. To z kolei może oznaczać, iż w najbliższych latach w Polsce w relatywnie niewielkim stopniu zwiększy się liczba przedsiębiorstw innowacyjnych. Zaledwie 12,4%

liczby badanych przedsiębiorstw nieinnowacyjnych planuje nawiązanie współpracy lub zwiększenie jej intensywności z innymi podmiotami, naukowymi, produkcyjnymi czy usługowymi. To z kolei może nie będzie sprzyjać rozwojowi Narodowego Systemu Innowacji, który w literaturze traktowany jest jako ważny czynnik pobudzania aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw.

Znaczna część badanych przedsiębiorstw nie postrzega możliwości korzystania ze wsparcia publicznego dla osiągnięcia wspomnianych celów jako istotnej. Największy, choć stale relatywnie niewielki (mniej niż jedna trzecia), odsetek firm dostrzegał istotność uzyskiwania wsparcia publicznego w zakresie podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników oraz wsparcia inwestycji. Dla większości tych firm niewielkie znaczenie miałyby pomoc publiczna w zakresie współpracy z sektorem nauki i innymi przedsiębiorstwami, czy działalności badawczej i rozwojowej. Niewielka liczba przedsiębiorstw dostrzegała istotność wspomnianej pomocy w zakresie wdrażania prac naukowych oraz tworzenia infrastruktury B+R. Stawiać to może pod znakiem zapytania przyszłość rozwoju naukowej bazy działalności firm nieinnowacyjnych, a więc tworzenia warunków dla zmiany tej sytuacji.

Zaprezentowane wyniki badania mogą posłużyć jednostkom administracji publicznej i innym zainteresowanym podmiotom do dalszej analizy przedsiębiorstw nieinnowacyjnych, w zakresie ich funkcji, planów, strategii i standardów zarządzania oraz stanowić punkt wyjściowy do monitorowania polityki spójności w perspektywie finansowej 2014-2020: "Badania naukowe, rozwój technologiczny i innowacje" oraz "Podnoszenie konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury".

Słownik pojęć

APE – aktywność prawno-ekonomiczna;

B+R – Działalność badawcza i rozwojowa;

BJS – Baza Jednostek Statystycznych;

FF – forma finansowania;

FP – forma prawna.

ISO – (*International Organization for Standardization*) - Międzynarodowa Organizacja Normalizacyjna

NUTS 2 – Klasyfikacja Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) po rewizji, w wyniku której województwo mazowieckie, stanowiące dotychczas jedną jednostkę statystyczną tego poziomu, zostało podzielone na dwie jednostki statystyczne:

- region Warszawski stołeczny – obejmuje Warszawę wraz z dziewięcioma powiatami: legionowskim, mińskim, nowodworskim, otwockim, wołomińskim, grodziskim, piaseczyńskim, pruszkowskim i warszawskim zachodnim;
- region Mazowiecki regionalny – obejmuje pozostałą część województwa mazowieckiego.

Liczba jednostek tego poziomu wzrosła z 16 do 17. Jednocześnie zmianie uległa nazwa poziomu z „województwa” na „region”.

OP – osobowość prawna;

PKD – Polska Klasyfikacja Działalności;

SIB – System Informatyczny Badania.

Załączniki

1. Formularz (ankieta uzupełniająca);
2. Opis przetwarzania danych (Systemu Informatycznego Badania);
3. Założenia do kontroli logiczno-rachunkowej;
4. Tablice z wyliczonymi wskaźnikami w formacie .xls.